

Təsdiq edirəm:
“Maliyyə və audit” kafedrasının
müdiri: Ələkbərov Ə.Ə., i.e.d., prof.

J. Huseynov.

16 sentyabr 2025

“Maliyyə hesabatlılığı” fənni üzrə
İŞÇİ TƏDRİS PROQRAMI
(Syllabus)

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin kodu:	00525
Fənnin öyrənilməsinin zəruriliyi:	<i>məcburi</i>
Tədris ili:	2025/2026
Tədris semestri:	<i>yaz</i>
Kursun səviyyəsi:	<i>bakalavr</i>
Tədris forması:	<i>əyani</i>
Fakültə:	<i>“Maliyyə və Mühəsibat”</i>
Qrup:	
Tədris yükü:	<u>60 saat (30/30)</u>
Kredit sayı:	4

II. Müəllim haqqında məlumat

Fənni tədris edən müəllim:	
Kafedra:	<i>“Maliyyə və audit”</i>
E-mail ünvanı:	
İş telefonu:	+994124924004
Tələbələr üçün qəbul vaxtları:	

III. Fənnin təsviri

“Maliyyə hesabatlılığı” Peşəkar Mühəsiblərin Sertifikatlaşdırma Proqramına daxil edilmiş fənlərdən biridir. “Maliyyə hesabatlılığı” fənninin tədrisi tələbələrə Maliyyə hesabatlarının Konseptual əsaslarına və Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS-ra) uyğun olaraq maliyyə hesabatının tərtib edilməsi və təqdim olunmasının nəzəri, metodoloji və praktiki əsaslarının öyrədilməsi zəruriliyindən irəli gəlir.

Maliyyə hesabatlılığı kommersiya təşkilatlarının fəaliyyəti barədə faydalı informasiyanın formalaşdırılmasının təməl prinsiplərini, qaydalarını və metodlarını əhatə edir. Maliyyə hesabatlılığı təkcə faktiki məlumatlara deyil, həmçinin müxtəlif qiymətləndirilmələrə, modellərə və mülahizələrə əsaslanır. Bu səbədən də tədris ediləcək fənn, informasiyanın formalaşdırılmasının həmin üsullarının tələbələr tərəfindən başa düşülməsinə və interpretasiyasına kömək etməlidir.

Maliyyə hesabatlılığı əsasən və başlıca olaraq kənar icnifadəçilərin-mövcud və potensial investorların, borcverənlərin və digər kreditorların informasiyaya olan tələbatlarını ödəmək üçün tərtib və təqdim edilir. Maliyyə hesabatlılığının tərtib edilməsi və təqdim olunmasını tənzimləyən baza sənədlərində çoxlu sayda anlayışlardan və xüsusi terminlərdən istifadə olunur. Hazırki kurs da maliyyə hesabatının qiymətləndirilməsi və təhlilinin dilini əks etdirən həmin anlayışlar və terminlərin məzmununu, təyinatını tələbələrə açıqlamalı və izah etməli, mövcud informasiyadan istifadə etməklə onlara müxtəlif maliyyə qərarları qəbul etmək, biznesi idarə etmək vərdişləri aşılmalı və bacarıqları öyrətməlidir.

Kursu bitirməklə tələbələr maliyyə informasiyasının həcminə, keyfiyyətinə və faydalılığına qoyulan tələblərin mahiyyətini anlayacaq və onları real iqtisadi situasiyalarda aprobeasiya edə biləcəklər. Maliyyə hesabatının məqsədini, strukturu və məzmununu, onun tərtib və təsdiq

edilməsi qaydalarını mənimsədikdən sonra məzunlar yerli və xarici biznes qurumlarında işləmək imkanı əldə etmiş olacaqlar.

IV. Fənnin məqsədi və vəzifələri

Fənnin tədrisinin məqsədi – kənar istifadəçilər üçün zəruru olan informasiyanın formalaşdırılmasının konseptual və praktiki aspektlərini və metodlarını, həmçinin ümumi təyinatlı maliyyə hesabatının tərtib və təqdim edilməsi üzrə qaydaları, prosedurları və tələbləri tələbələrə öyrətməkdən ibarətdir.

Fənnin tədrisi qarşısında duran vəzifələr:

- maliyyə hesabatının məqsədi və təyinatı barədə tələbələrdə bilik formalaşdırmaq;
- maliyyə hesabatının işlənilib hazırlanması zamanı istifadə olunan termin və anlayışların məzmununu və praqmatikasını başa düşmək üçün köməklik göstərmək;
- maliyyə hesabatı elementlərinin tanınması, qiymətləndirilməsi qaydalarını və təsnifatını öyrətmək ;
- Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS-ra) uyğun olaraq maliyyə hesabatının tərtib edilməsi və təqdim olunması qaydalarını izah etmək və öyrətmək;
- maliyyə hesabatının informasiyasının təhlili metodikasını və interpretasiyasını öyrətmək.

V. Fənnin tədrisi nəticəsində tələbələr aşağıdakıları:

Bilməlidirlər:

- Maliyyə hesabatının məqsədini, təyinatını, və ona qoyulan tələbləri;
- Maliyyə hesabatının Konseptual əsaslarını və tənzimlənmə bazasını;
- Maliyyə hesabatı çərçivəsində tətbiq olunan termin və anlayışların məzmununu və praqmatikasını
- Maliyyə hesabatında formalaşdırılan informasiyanın əsas və kəməççi keyfiyyət xarakteristikalarını;
- Maliyyə hesabatı elementlərinin Konseptual əsaslarda və Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartlarında təsbit edilmiş tanınma prosesinin, ilkin qiymətləndirilmə bazasının və sonrakı qiymətləndirilmə modellərinin mahiyyətini;
- Maliyyə hesabatının tərtib olunması və təqdim edilməsinin ümumi prinsiplərini və qaydalarını.

Bacarmalıdırlar:

- Maliyyə hesabatının tərtibinə Konseptual əsasları və müvfiq Beynəlxalq Standartları tətbiq etməyi;
- Aktivlər, Kapital, Öhdəliklər, Gəlirlər və Xərclər anlayışlarının məzmununu açıqlamağı;
- Maliyyə hesabatı elementlərinin tanınma kriteriyalarını tətbiq etməyi;
- Beynəlxalq Standartların təsbitlərinə uyğun olaraq aktivlərin və öhdəliklərin ayrı ayrı növlərinin qiymətləndirilmə metodlarını və modellərinin tətbiqini;
- Hesabat verəmə təşkilatın maliyyə hesabatının hazırlanması və təqdim edilməsinin ümumi prinsiplərini və prosedurlarını etməyi;
- Hesabat dövrü qurtarıqdan sonra maliyyə hesabatında korrektələr etməyi;
- Maliyyə hesabatının informasiyasının təhlili metodikasını və metodlarını tətbiq etməyi.

VI. Fənnin mühazirə mövzuları

1. Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlılığının təşəkkül tapması, inkişafı və tənzimlənmə bazası. Maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsinin Konseptual əsasları;

2. Maliyyə hesabatlılığının MHBS-a uyğun hazırlanması və təqdim edilməsi üzrə ümumi tələblər (IAS 1);
3. Uzunmüddətli maddi və qeyri-maddi aktivlər (IAS 16, 38,40,41, IFRS 6);
4. Dövlət subsidiyaları və informasiyanın açıqlanması (IAS 20). Borclanmalar üzrə məsrəflər (IAS 23);
5. Aktivlərin qiymətdən düşməsi (IAS 36);
6. Mal-material ehtiyatları və satış üçün nəzərdə tutulmuş uzunmüddətli aktivlər (IAS 2, IFRS 5)
7. Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri (IFRS 9);
8. Qiymətləndirilmiş öhdəliklər, şərti öhdəliklər və şərti aktivlər ((IAS 37);
9. Alıcılarla müqavilələr üzrə gəlir (IFRS 15);
10. İcarə müqavilələri üzrə gəlir (IFRS 16);
11. Maliyyə hesabatlılığında vergilər (IAS 12);
12. Valyutaların mübadilə məzənnələrinin dəyişilməsinin təsiri (IAS 21);
13. Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat ((IAS 7); 14 Konsolidə olunmuş maliyyə hesabatı (IFRS 10);
14. Uçot siyasəti, mühasibat qiymətləndirilmələrindəki dəyişikliklər və səhvlər (IAS 8). Hesabat döğvrü qurtardıqdan sonrakı hadisələr(IAS 10).

VII. Prerekvizitlər

Maliyyə uçotu

VIII. Fənnin tədris metodologiyası

Fənnin tədrisi prosesində mühazirələrin oxunması, interaktiv müzakirələrin keçirilməsi, komanda ya da kiçik qruplar şəklində praktiki maliyyə qərarlarınınqəbulu və icrası üzrə xüsusi misallar, nümunələr (keys-stadilər) nəzərdən keçiriləcək, onların birgə təhlili aparılacaq,açıq və qapalı test tapşırıqları öyrəniləcək, testlərin cavabları müzakirə olunacaqvə qiymətləndiriləcəkdir.

IX. Əsas dərslik və ədəbiyyat

1. Mühasibat uçotu haqqında AR Qanunu,Bakı,2004;
2. “Mühasibat uçotu haqqında” AR Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə AR Qanunu, Bakı,2018;
3. Maliyyə hesabatının təqdim edilməsinin Konseptual əsasları- MHBS Şurası tərəfindən 2018 –ci ildə dərc edilmişdir.: <https://www.minfin.ru/ru/document/>;
4. Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartları:[http:// maliyye. gov.az/static/141/ maliyye – hesabatlarinin-beynəlxalq-standartlari](http://maliyye.gov.az/static/141/maliyye-hesabatlarinin-beynəlxalq-standartlari);
5. Devid Alesander, Anne Britton, Ann Yorissen.Malyə Hesabatının Beynəlxalq Standartları: nəzəriyyədən praktikaya. V.M.Quliyevin elmi redaktorluğu altında rus dilindən tərcümə.Bakı,2010- 762 səh.;
6. Maliiyə uçotu: Fundamental səviyyə -2-ci fənn.Dərs vəsaiti,Bakı-2013, 744 səh.
7. Maliiyə hesabatlarının hazırlanması.: Təkmil səviyyə-7-ci fənn.Dərs vəsaiti, Bakı-22013,888 səh.;
8. Səbzəliyev S.Maliyyə hesabatı.Dərs vəsaiti,Bakı: “İqtisad Universiteti” Nəşriyyatı – 2018. – 312 səh.;
9. V.Quliyev, R.Fətullayev, A.Kərimov Beynəlxalq uçot və hesabata giriş (GAAP və IFRS əsasında). Bakı, 2012 -279 səh.;

10. МСФО:ТОЧКА ЗРЕНИЯ КПМ. Практическое руководство по Международным стандартам финансовой отчетности, 12-е издание 2015/2016. В трех частях.Перевод с английского, Москва, 2016- 3583 с.;

11. Диплом АССА по Международной Финансовой Отчетности. Москва, 2016-579 с.

12. Bpp Learning Media. (2020). Fia Foundations of Financial Accounting Ffa (acca F3). BPP Learning Media.

X. Fənnin mühazirə mətnləri

Fənn üzrə bütün mühazirə mətnləri və təqdimatlar, habelə zəruri məşğələ materialları elektron formatda Universitetin saytında “Virtual universitet” bölməsində (www.vu.aseu.az) yerləşdirilir.

XI. Mövzuların məzmunu və tədris-tematik bölgüsü

XII.

Həftə	Mövzuların adı	Mövzunun əsas məzmunu	Ədəbiyyat
	<p>Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlılığının təşəkkül tapması, inkişafı və tənzimlənmə bazası.</p> <p>Maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsinin Konseptual əsasları</p>	<p>MHBS- in işlənilib hazırlanmasının ilkin şərtləri və zəruriliyi. Maliyyə Hesabatlılığının Beynəlxalq Standartları üzrə Komitə (2001 – ci ildən Şura), onun yaradılmasının məqsədi. MHBS Şurası (MHBSS) Fondunun məqsədləri. MHBS Şurası (MHBSS) Fondunun strukturu: Qəyyumçuluq şurası; Maliyyə Hesabatlılığının Beynəlxalq Standartları Şurası (IASB); Standartlar üzrə Məsləhət Şurası (SAC); MHBS –ların Şərhləri üzrə Komitə (IFRIC). MHBSS orqanlarının məqsədləri və funksiyaları. Beynəlxalq standartların (IAS və IFRS) işlənilib hazırlanması və qəbul edilməsi prosedurları. Standartların işlənilib hazırlanması və dərc olunması mərhələləri. Qüvvədə olan (mövcud) standartların tərkibi. Beynəlxalq standartların işlənilib hazırlanmasında US GAAP və UK GAAP-ların rolu.</p> <p>Maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsinin Konseptual əsasları. Ümumi təyinatlı maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsinin məqsədi. İqtisadi resurslar, tələb etmə hüquqları və resurslardan istifadə haqqında informasiya. Ümumi təyinatlı maliyyə hesabatlarının informasiyasının istifadə- çiləri. Faydalı maliyyə informasiyasının keyfiyyət xarakteristikaları. Maliyyə hesabatlılığı və hesabat verən təşkilat. Maliyyə hesabatlılığının məqsədi və tərkibi. Maliyyə hesabatlarının elementləri. Elementlərin tanınması və tanınmanın dayandırılması. Maliyyə hesabatları elementlərinin təsnifatı və qiymətləndirilməsi. Konseptual əsaslar ilə Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları arasında əlaqə.</p>	<p>Ədəb.5-s.144-177; Ədəb. 7-s.139-182; Ədəb. 8-s.10-25; Ədəb.10-s.4-14; Ədəb.11-s. 11-15. Ədəb.3-s.1-99; Ədəb.5-s151-172; Ədəb. 7-s.1-138; Ədəb.10-s.19-32; Ədəb.11-s.19-27.</p>

2	Maliyyə hesabatlılığının MHBS-a uyğun hazırlanması və təqdim edilməsi üzrə ümumi tələblər (IAS 1)	Maliyyə Hesabatlılığının Beynəlxalq Standartları: Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları (IFRS); Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları (IAS); Maliyyə hesabatlarının şərtləri üzrə MHBS-ların Şərtləri Komitəsinin (IFRIC), yaxud əvvəl mövcud olmuş Şəhlər üzrə daimi Komitənin(SIC) hazırladığı şərtlər. Maliyyə hesabatlılığının təyinatı və tam komplekti. Maliyyə hesabatlılığının təqdim edilməsi üzrə ümumi tələblər: Dürüst təqdim edilmə və MHBS(IFRS) -ə uyğunluq;fəaliyyətin fasiləsizliyi; hesablama metodu ilə uçot;əhəmiyyətlik və aqreqasiyalaşdırma; aktivlərin və öhdəliklərin qarşılıqlı əvəzlənməsi;maliyyə hesabatının təqdim edilməsinin dövrüliyi;müqayisəli informasiya;maliyyə hesabatlılığının identifikasiyası.Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın,məcmu gəlir haqqında hesabatın və kapitaldakı dəyişikliklər haqqında hesabatın strukturu və məzmunu. Qeydlərin məzmunu.Qeydlərdə açıqlanmalı olan informasiya..	Ədəb.4: (IAS 1); Ədəb.5-s182-197; Ədəb. 7-s.543--588; Ədəb.10-s33-51; Ədəb.11-s.29-54.
3	Uzunmüddətli maddi və qeyri-maddi aktivlər (IAS 16, 38,40,41, IFRS 6)	Standartların məqsədləri və tətbiqi sferaları. Uzunmüddətli maddi və qeyri-maddi aktivlərin tərifləri və tərkibi.Tanınma və tanınmanın dayandırılması.İlkin qiymət- ləndirilmə bazası:tarixi dəyərle qiymət- ləndirilmə, ədalətli dəyərle qiymətləndirilmə. Sonrakı qiymətləndirilmə:İlkin (tarixi) dəyərle qiymətləndirilmə modeli, ədalətli dəyərle qiymətləndirilmə modeli. Sonrakı qiymətləndirilmədən yaranan məfətin yaxud zərərin tanınması qaydası.Balans dəyərinin istifadə etmə/ amortizasiya hesablanma yolu ilə ödənilməsi. Amortizasiya hesablanılmasının xüsusiyyətləri və metodları. Amortizasiya hesablanılması metodlarında və aktivlərin faydalı istifadə müddətlərində olan dəyişikliklər, həmin dəyişikliklərin nəticələrinin hesablanması. Balans dəyərinin satış yolu ilə ödənilməsi,satışın nəticələrinin müəyyən edilməsi qaydası. Maliyyə hesabatında informasiyanın açıqlanması.	Ədəb. 4: İAS 16, 38, 40,41, IFRS 6; Ədəb.5-c.218-292; Ədəb. 7-s.225-336; Ədəb. 10-s.545-830; Ədəb.11-s.164-162.

4	Dövlət subsidiyaları və informasiyanın açıqlanması(IAS 20).Borclanmalar üzrə məsrəflər (IAS 23)	Standartların məqsədləri və tətbiqi sferaları. Dövlət subsidiyası və dövlət yardımı anlayışları.Monetar və qeyri-monetar dövlət subsidiyalarının qiymətləndirilməsi. Dövlət subsidiyalarının tanınması və tanınmaması şərtləri.Aktivlərə aid edilən dövlət subsidiyaları və gəlirə aid edilən dövlət subsidiyaları. Dövlət subsidiyalarının qaytarılması. Dövlət subsidiyaları haqqında informasiyanın maliyyə hesabatında açıqlanması. Borclanmalar üzrə məsrəflər haqqında anlayış. Kvalifikasiya olunan aktiv.Borclanmalar üzrə məsrəflərin tərkibi. Kvalifikasiya olunan aktivlərin tərkibi.Borclanmalar üzrə məsrəflərin tanınması.Kapitallaşdırılmasına icazə verilən borclanmalar üzrə məsrəflər. Kapitallaşdırılmanın başlanılması və dayandırılması qaydaları. Kapitallaşdırılmanın başa çatması.Informasiyanın açıqlanması	Ədəb. 4: İAS 20; Ədəb.5-228-234; Ədəb. 10-s.545-660; Ədəb.11-s.1311-1326
5	Aktivlərin qiymətdən düşməsi (IAS 36)	Standartın məqsədləri və tətbiqi sferası. Aktivlərin qiymətdən düşməsi anlayışı.Qiymətdə düşmənin müəyyən edilməsi üçün aktivin yaxud törədici vahidin identifikasiyası.Qiymətdə düşmənin kənar və daxili əlamətləri, müxtəlif uzunmüddətli aktivlər üzrə onun müəyyən olunması prosedurları. Aktivin yaxud törədici vahidin qiymətdə düşmənin müəyyən edilməsi üçün istifadə olunan kəmiyyətlər: satışa xərclər çıxılmaqla ədalətli dəyər;istifadənin qiymətliliyi. İstifadənin qiymətliliyinin xalis pul daxilolmalarının dikontlaşdırılmış dəyərlə müəyyən edilməsi qaydası. Aktivin yaxud törədici vahidin qiymətdə düşməsinədən yaranan zərərin tanınması və qiymətləndirilməsi. Qiymətdə düşmədən yaranmış zərərin törədici vahidin aktivləri arasında bölüşdürülməsi qaydası. Qiymətdə düşmədən yaranmış zərərin ayrıca aktiv üzrə və törədici vahid üzrə bölüşdürülməsi qaydası. Qiymətdə düşmədən yaranmış zərərin qudvilə rəğmən bərpa olunması. Maliyyə hesabatında informasiyanın açıqlanması.	Ədəb. 4: İAS 36; Ədəb.5-277-291; Ədəb. 7-s.479-510; Ədəb. 10-s.831-922; Ədəb11 -s.229-249.

6	Mal-material ehtiyatları və satış üçün nəzərdə tutulmuş uzunmüddətli aktivlər (IAS 2, IFRS 5)	Standartların məqsədləri və tətbiqi sferaları. Ehtiyatların və satış üçün nəzərdə tutulan uzunmüddətli aktivlərin tərifləri. Ehtiyatların təsnifatı və qiymətləndirilməsi. Uzunmüddətli aktivlərin satış üçün nəzərdə tutulan uzunmüddətli aktivlər kimi yenidən təsnifatı və satış üçün nəzərdə tutulan uzunmüddətli aktivlərin uzunmüddətli aktivlər kimi yenidən təsnifatı. Yenidən təsnifləşdirilən aktivlərin qiymətləndirilməsi qaydası və onun nəticələrin əks etdirilməsi. Ehtiyatların maya dəyərinin hesablanması metodları. Ehtiyatların balans dəyərindəki dəyişikliklər və onların nəticələrinin maliyyə hesabatında əks etdirilməsi. Maliyyə hesabatında informasiyanın açıqlanması.	Ədəb. 4: İAS 2, IFRS 5; Ədəb.5-313-339; Ədəb. 7-s.337-380; Ədəb. 10-s.545-660; Ədəb.11-s.146-156.
7	Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri (IFRS 9)	Standartların məqsədləri və tətbiqi sferaları. Maliyyə alətlərinin, maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tərifləri. Törəmə maliyyə alətləri haqqında anlayış. Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınması və qiymətləndirilməsi. Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ilkin qiymətləndirilməsi, onların ilkin dəyərinin elementləri. Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin sonrakı qiymətləndirilməsi. Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ilkin və sonrakı qiymətləndirilməsindən yaranan mənfəət və zərərlərin müəyyən olunması, onların maliyyə hesabatında tanınması qaydaları. Maliyyə hesabatında informasiyanın açıqlanması.	Ədəb. 4: İAS 32, IFRS 7,9; Ədəb.339-363; Ədəb. 7-s.381-414; Ədəb. 10-s.2815-3467; Ədəb.11-s.323-374.
8	Qiymətləndirilmiş öhdəliklər, şərti öhdəliklər və şərti aktivlər(IAS 37)	Standartın məqsədi və tətbiqi sferası. Qiymətləndirilmiş öhdəliklər, şərti öhdəliklər və şərti aktivlər haqqında anlayış. Qiymətləndirilmiş öhdəliklərin tanınması kriteriyaları. Qiymətləndirilmiş öhdəliklərin qiymətləndirilməsi metodları. Qiymətləndirilmiş öhdəliklərin tanınma və kəmiyyətlərinin qiymətləndirilməsi qaydalarının tətbiqi. Qiymətləndirilmiş öhdəliklərin ödənilməsinə gözlənilən məsrəflərin diskontlaşdırılan dəyərinin müəyyən edilməsi qaydası. Şərti öhdəliklərin və şərti aktivlərin baş verməsi. Şərti öhdəliklərin və şərti aktivlərin maliyyə hesabatında əks etdirilməsi qaydası.	Ədəb. 4: İAS 37; Ədəb.5-377-395; Ədəb. 7-s.445-478; Ədəb. 10-s.923-1004; Ədəb.-s.288-306.

<p>9</p>	<p>Alicılarla müqavilələr üzrə gəlir (IFRS 15)</p>	<p>Standartın məqsədi və tətbiqi sferası. Alicılarla müqavilə anlayışı. Alicılarla müqavilə üzrə aktivlər və öhdəliklər. Alicılarla müqavilələr üzrə satışdan gəlirin tanınması mərhələləri: 1. Alicılarla müqavilələrin identifikasiyası- satışdan gəlirin (adi fəaliyyətdən gəlirin) tanınması üzrə alıcılarla müqavilələrin yerinə yetirilməsi kriteriyaları, alıcılarla müqavilə lərin birləşdirilməsi və modifikasiyası. 2. Alicılarla müqavilələr üzrə icra edilməli öhdəliyin identifikasiyası- icra edilməli öhdəliyin ödənilməsi üçün fərqləndirilən və fərqləndirilməyən məhsulların, malların və xidmətlərin verilməsi; 3. Əməliyyatın qiymətinin müəyyən olunması-müqavilənin komponentlərindən asılı olaraq satışdan gəlirin müəyyən edilməsi: satışdan gəlirin tanınması üzrə dəyişən ödəmənin qiymətləndirilməsi, müqavilə üzrə maliyyələşdirmənin əhəmiyyətli komponentinin olub-olmamasının müəyyən edilməsi,qeyri-pul ödəməsinin müəyyən edilməsi, alıcılara ödənilməli olan ödəmələrin müəyyən edilməsi ;</p> <p>4.Əməliyyatın qiymətinin müqavilə üzrə icra edilməli olan öhdəliklər arasında bölüşdürülməsi- əməliyyatın qiymətinin müqavilə üzrə icra edilməli olan ayrı - ayrı öhdəliklər arasında mallar və xidmətlər üzrə bölgüsü, güzəştlərin icra edilməli olan öhdəliklər arasında bölgüsü;</p> <p>5.Şirkət tərəfindən icra edilməli öhdəlik nəzərə alınmaqla gəlirin tanınması- müəyyən edilmiş kriteriyalardan asılı olaraq vaxt üzrə mallar yaxud xidmətlər üzərində nəzarətin verilməsi, vaxt dövrü müddətində yerinə yetirilmə səviyyəsinin qiymətlən dirilməsi. Yerinə yetirilmə səviyyəsinin qiymətləndirilməsi metodları: (a) yerinə yetirilmiş işlər metodları (yaxud nəticələr metodları); (b) çəkilmiş xərclər (yaxud istifadə edilmiş resurslar) metodları.</p>	<p>Ədəb. 4: IFRS 15; Ədəb.5:363-376; Ədəb. 7-s.415-444; Ədəb. 10-s.545-660; Ədəb.11- s.1269-1310;s.!625-1702.</p>
----------	--	---	--

<p>10</p>	<p>İcarə (IFRS 16)</p>	<p>Standartın məqsədi və tətbiqi sferası. İcarənin tərif. İcarə müqaviləsi, onun komponentləri. İcarədar. İcarə üzrə aktivin və öhdəliyin tanınması. İstifadə hüququ fəpmasında olan aktivin ilkin və sonrakı qiymətləndirilməsi, icarə üzrə öhdəliyin ilkin və sonrakı qiymətləndirilməsi. İcarəyəverən. İcarənin təsnifatı: (a) maliyyə icarəsi – tanınması, ilkin və sonrakı qiymətləndirilməsi; (b) əməliyyat icarəsi – tanınması və qiymətləndirilməsi. İcarədarın və icarəyəverənin maliyyə hesabatında informasiyanın açıqlanması. Təqdiedilmə.</p>	<p>Ədəb. 4: İFRS 16; Ədəb.5-363-376; Ədəb. 7-s.415-444; Ədəb. 10-s.545-660; Ədəb.11-s.1269-1310;s.1625-1702.</p>
<p>11</p>	<p>Maliyyə hesabatlılığında vergilər(İAS 12)</p>	<p>Standartın məqsədi və tətbiqi sferası. Aktivlərin və öhdəliklərin balans dəyərinin ödənilməsi ilə əlaqədar olan cari və gələcək vergi öhdəliklərinin və vergi xərclərinin maliyyə hesabatında tanınması.Cari vergi üzrə öhdəliklərin və cari vergi üzrə aktivlərin tanınması. Mühasibat mənfəəti və vergitutulan mənfəət (vergi zərəri). Aktivin yaxud öhdəliyin vergi dəyəri (bazası), onun müəyyən edilməsi qaydası.Mənfəət vergisi üzrə cari xərclər və öhdəliklər. Müvəqqəti fərqlər:vergitutulan müvəqqəti fərqlər; çıxılan müvəqqəti fərqlər. Təxirəsalınmış vergi öhdəlikləri şəklində olan vergitutulan müvəqqəti fərqlər və təxirəsalınmış vergi aktivləri şəklində olan müvəqqəti fərqlər. Mənfəət və zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda (hesabatlarda) tanınan təxirəsalınmış vergi öhdəlikləri yaxud təxirəsalınmış vergi aktivləri. Məcmu gəlirdə tanınan təxirəsalınmış vergi öhdəlikləri yaxud təxirəsalınmış vergi aktivləri. Vergi aktivləri və vergi öhdəliklərinin qarşılıqlı əvəzlənməsi. Maliyyə hesabatında informasiyanın açıqlanması.</p>	<p>Ədəb. 4: İAS 12; Ədəb.5-396-421; Ədəb. 7-s.511-542; Ədəb.11-s.307-321.</p>

12	Valyutaların mübadilə məzənnələrinin dəyişilməsinin təsiri (IAS 21)	Standartın məqsədi və tətbiqi sferası. Xarici valyuta və xarici bölmə anlayışları Valyutaların mübadilə məzənnəsi, onun növləri.Funksional valyuta. Xarici valyuta ilə olan əməliyyatların funksional valyuta ilə əks etdirilməsi: ilkin tanınma, sonrakı hesabat dövrlərinin qurtarması tarixinə maliyyə hesabatında əks etdirilmə, məzənnə fərqlərinin tanınması, funksional valyutanın dəyişilməsi. Funksional valyutadan fərqli olan təqdim edilmiş valyutasının istifadə edilməsi. İnformasiyanın açıqlanması.	Ədəb. 4: İAS 21 Ədəb.5- 363-376; Ədəb. 7-s. 415-444; Ədəb. 10-s. 545-660; Ədəb.11- s.1269-1310;s.1625-1702.
13	Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat(IAS 7)	Standartın məqsədi və tətbiq edildiyi sfera. Təşkilatın xalis aktivlərindəki, ləğvlilik və ödəmə qabiliyyəti də daxil olmaqla onun maliyyə stukturundakı dəyişiklikləri qiymətləndirən istifadəçilər üçün pul axınlarının hərəkəti haqqında informasiyanın əhəmiyyəti.Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri haqqında anlayış.Təşkilatın pul axınlarının təsnifatı. Əməliyyat, investisiya və maliyyə fəaliyyətindən pul axınları.Əməliyyat fəaliyyətindən pul axınlarının təqdim edilməsi metodları: (a) birbaşa metod; ya da (b) dolaylı metod. İnvestisiya və maliyyə fəaliyyətindən pul axınlarının təqdim edilməsi metodu. Əməliyyat, investisiya və maliyyə fəaliyyətinin ayrı-ayrı növlərindən yaranan pul axınlarının netto əsasda təqdim edilməsi. Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın hazırlanması. Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın informasiyasının təhlili və qiymətləndirilməsi. Maliyyə hesabatında informasiyanın açıqlanması.	Ədəb. 4: İAS 7; Ədəb.5- 466-475; Ədəb. 7-s. 183-224; Ədəb. 8-s. 62-105; Ədəb. 10-s. 57-78; Ədəb.11-s. 515-539.
14	Konsolidə olunmuş maliyyə hesabatı (IFRS 10)	Konsolidə olunmuş maliyyə hesabatı üzrə standartın məqsədi və tətbiqi sferası. Konsolidə olunan maliyyə hesabatı haqqında anlayış. Ana və törəmə şirkətlər. İnvestorun (ana şirkətin) investisiya obyektini (törəmə şirkət) üzərində nəzarətinin qiymətləndirilməsi. Bizneslər əldə etmə (satınalma) metodu ilə birləşdirilərkən konsolidə olunan hesabatın hazırlanması və təqdim edilməsinin ümumi prinsipləri.Konsolidə olunmanın və konsolidə korrektlərinin ümumi qaydaları. Konsolidə olunmuş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın, mənfəət yaxud zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatın və xüsusi kapitaldakı dəyişikliklər haqqında hesabatın	Ədəb. 4: İFRS 10; Ədəb.5-s. 551-623; Ədəb. 7-s. 635-790; Ədəb. 8-s. 122-143; Ədəb. 10-s. 313-480; Ədəb.11-s. 383-424.

		tərtib edilməsi. Maliyyə hesabatında informasiyanın açıqlanması.	
15	Uçot siyasəti, mühasibat qiymətləndirilmələrindəki dəyişikliklər və səhvlər (IAS 8). Hesabat dövrü qurtardıqdan sonrakı hadisələr (IAS 10).	Standartların məqsədi və tətbiq edildiyi sferal Uçot siyasəti haqqında, mühasibat qiymətləndirilmələrində dəyişikliklər haqqında və əvvəlki dövrlərin səhvləri haqqında anlayışlar. Uçot siyasətinin seçilməsi və tətbiqi. Uçot siyasətinin tətbiqində dəyişikliklər. Uçot siyasətində dəyişikliyin retrospektiv tətbiqi və retrospektiv tətbiqə qoyulan məhdudiyət. Mühasibat qiymətləndirilmələrində dəyişikliklər. Mühasibat qiymətləndirilmələrindəki dəyişikliklərin aktivlərin, öhdəliklərin və xüsusi kapitalın maddələrinə təsiri. Bu cür dəyişikliklətin tanınması qaydası. Mühasibat qiymətləndirilmələrindəki dəyişikliklərin mənfəət və zərərlərin maddələrinə təsiri. Bu cür dəyişikliklətin tanınması qaydası. Səhvlərin düzəldilməsi qaydası və düzəlişlərin nəticələrinin maliyyə hesabatında əks etdirilməsi. Hesabat dövründən sorakı hadisələr anlayışı. Hesabat dövründən sorakı korrektəedici hadisələr, hesabat dövründən sorakı qeyri-korrektəedici hadisələr. Hesabat dövründən sorakı korrektəedici hadisələrin tanınması və qiymətləndirilməsi qaydası. . Hesabat dövründən sorakı qeyri-korrektəedici hadisələr haqqında informasiyanın hesabatda açıqlanması qaydası.	Ədəb. 4: İAS 8, 10; Ədəb.5-s. 516-529; Ədəb. 7-s. 151-166; Ədəb. 8-s. 106-121; Ədəb. 10-s.481-510; Ədəb. 11-s.62-73; s.157-162.
	Yekun imtahan		

XIII. Praktiki məşğələlər

Seminar-məşğələ dərslərində tələbə öz fikirlərini məntiqi ardıcılıqla ifadə və izah etməyi, habelə arqumentlərlə əsaslandırmağı bacarmalıdır. Buna nail olmaq üçün tələbə:

- 1) Seminar məşğələsinin hər bir mövzusu üzrə müzakirəyə çıxarılan suallarla diqqətlə tanış olmalı;
- 2) Müvafiq mühazirə materiallarını diqqətlə öyrənməli;
- 3) Mövzu üzrə tövsiyə edilən ədəbiyyatı oxumalı və öyrənməli;

- 4) Seminar məşğələsində müzakirəyə çıxarılan hər bir sual üzrə qısa çıxış hazırlamalı;
- 5) Mövzu üzrə verilən praktik tapşırıqları və məsələləri yerinə yetirməklə praktik bacarıqlara yiyələnmişdir.

UNEC-də bakalavriat və magistratura səviyyələrində təhsilin bütün illəri üzrə fənlərin attestasiyası hər biri 50 bal formalaşdıran **cari və aralıq qiymətləndirmə** (toplam 100 bal) əsasında həyata keçirilir.

Cari qiymətləndirmə üzrə 50 bal bakalavr və magistrantların semestr ərzində topladıqları ***aktivlik və ara qiymətləndirmə*** ballarının cəmlənməsi ilə formalaşır. Aktivlik balı hər bir fənn üzrə semestr ərzində maksimal 20 bal ola bilər və bu bal fənlərin tədris növünə uyğun olaraq aşağıdakı qaydada formalaşır:

- tədrisi mühazirə və seminar dərsləri ilə həyata keçirilən fənlərdə seminar dərslərində alınan ballar əsasında;

Seminar dərslərində (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) alınan ballar əsasında formalaşan yekun aktivlik balı aşağıdakı düsturla müəyyən edilir:

$$B = ((b_1 + b_2 + b_3 + \dots + b_n) / s) * m / 10$$

Burada,

B - yekun aktivlik balı;

b - seminar dərslərində alınan müxtəlif ballar;

s - semestr ərzində verilən cavabların sayı;

m - aktivlik balına ayrılan maksimal bal;

10 - bir seminar dərslərində toplanan maksimal baldır.

Bakalavr və magistrantlar semestr ərzində cəmi 4 dəfə, hər dəfə isə 10 bal aldığı halda maksimal aktivlik balını - 20 balı toplamış olur. Bu halda nəticə sistemdə $((10+10+10+10)/4)*20/10 = 20$ olaraq hesaba alınır.

Maksimal bal toplaya bilməyənlər isə istədiyi halda 5-ci, 6-cı, 7-ci və s. dəfə cavab verməklə aktivlik balı toplaya bilərlər. Bu zaman müəllim ilkin olaraq həmin qrupda ümumilikdə 4 dəfə cavab verməyənlərdən başlamaqla növbəlik prinsipi əsasında bakalavr və ya magistrantların cavab verməsi üçün imkan yaradır.

Bakalavr və magistrantlar semestr ərzində seminar dərslərində 4 dəfədən az cavab verdiyi halda çatışmayan cavab sayı sistem tərəfindən "0" bal olmaqla nəzərə alınır. Məsələn, əgər hər hansı təhsilalan bir fənn üzrə semestr ərzində cəmi 2 dəfə seminar dərslərində cavab verib və hər dəfə 10 bal aldığı halda onun yekun aktivlik balı hesablanan zaman həmin təhsilalanın nəticəsi $((10+10+0+0)/4)*20/10$ kimi hesablanır. Seminar dərslərində ümumiyyətlə balı olmayan tələbənin aktivlik balı isə "0" bal hesab edilir.

Semestr ərzində təhsilalanların hər bir fənn üzrə topladığı nəticə tam olmadığı halda semestrin sonunda sistem tərəfindən adi riyazi qaydada həmin nəticələr yuvarlaqlaşdırılır (məs. 6,5 bal – 7 bal kimi nəzərə alınır).

Ara qiymətləndirmə - hər bir fənn üzrə semestr ərzində maksimal 30 bal formalaşdıran və ilk 7 tədris həftəsi ərzində keçilmiş mövzular üzrə (7-ci həftə də daxil olmaqla) aparılan qiymətləndirmədir. Ara qiymətləndirmə mərkəzləşdirilmiş qaydada test və ya yazılı üsulda 8-ci və 9-cu tədris həftələri ərzində keçirilir.

Test üsulunda keçirilən ara qiymətləndirmə zamanı hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 30 test təqdim olunur. Testlərin hər biri 1 balla qiymətləndirilir və səhv cavablandırılmış testlər düz cavablara təsir etmir. Yazılı üsulunda keçirilən ara qiymətləndirmə zamanı isə hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 3 sual təqdim olunur. Bu qiymətləndirmə zamanı hər bir təhsilalana fənlərin xüsusiyyəti nəzərə alınmaqla müxtəlif vaxt müddətləri verilir. Bu vaxt müddətləri UNEC Elmi Şurasının qərarı ilə müəyyən edilir.

Aralıq qiymətləndirmə - test, yazılı, qarışıq, şifahi və ya qabiliyyət imtahanı üsullarından biri ilə hər semestrin sonunda keçirilən sessiya imtahanıdır. Bu imtahanlarda təhsilalanların

qiymətləndirilməsi 50 bal üzərindən hər bir imtahan üsulu üzrə müəyyən edilən qaydada həyata keçirilir.

Aralıq qiymətləndirmə semestr ərzində keçilmiş bütün mövzular üzrə tərtib edilən testlər, yazılı və ya şifahi imtahan sualları (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) əsasında həyata keçirilir. Bu qiymətləndirmənin cədvəli imtahanlar arasında minimum 2 gün fasilə verilməklə tərtib olunur. İmtahan cədvəli 13-cü tədris həftəsində UNEC-in saytında elan edilir.

Test üsulunda keçirilən aralıq qiymətləndirmə zamanı hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 50 test təqdim olunur. Testlərin hər biri 1 balla qiymətləndirilir və səhv cavablandırılmış testlər düz cavablara təsir etmir. Yazılı üsulunda (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) keçirilən aralıq qiymətləndirmə zamanı isə hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 5 sual təqdim olunur. Bu qiymətləndirmə zamanı hər bir təhsilalana fənlərin xüsusiyyəti nəzərə alınmaqla müxtəlif vaxt müddətləri verilir. Bu vaxt müddətləri UNEC Elmi Şurasının qərarı ilə müəyyən edilir.

Tədris növlərinə müvafiq olaraq fənlər üzrə *cari və aralıq qiymətləndirmə* aşağıdakı qaydada və bal nisbətərində həyata keçirilir:

Tədrisi mühazirə və seminar dərslərindən ibarət olmaqla həyata keçirilən fənlərdə cari qiymətləndirmə üzrə 50 balın 20 balı aktivlik balı hesabına (10 bal = 5 bal nisbətində seminar dərslərində toplanan bal), 30 balı isə ara qiymətləndirmə əsasında təmin edilir. Aralıq qiymətləndirmə üzrə 50 bal - test və ya yazılı üsulda keçirilən sessiya

XIV. Fənn üzrə kurs işi

Fənni üzrə kurs işi nəzərdə tutulmur.

XV. Fənn üzrə sərbəst iş

Fənn üzrə sərbəst iş nəzərdə tutulmur.

XVI. Fənn üzrə qiymətləndirmə

Fənn üzrə tələbələrin yekun biliyi 100 ballıq sistem üzrə qiymətləndirilir. Balların maksimum miqdarı -100 baldır.

Yekun imtahandan sonra tələbənin fənn üzrə topladığı bütün ballar toplanır və yekun qiymət (bal) hesablanır.

İstiqamət	Ballar	Faiz
İmtahan (final)	50	50 %
Ara qiymətləndirmə əsasında	30	30 %
Aktivlik balı	20	20%
Cəmi:	100	100 %

Semestr müddətində 1 kollokvium keçirilir.

Kollokviumda iştirak etmədiyi halda tələbəyə jurnalda “0” yazılır.

Tələbə 50 balı imtahanda yığır.

Qeyd:

Tələbə imtahanda 17 bal yığmış olduqda, onun imtahana qədər yığmış olduğu ballar ləğv edilir.

Fənn üzrə semestr ərzində (imtahana qədər və imtahanda) tələbənin topladığı balın yekun miqdarına görə onun yekun biliyi aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

91-100 bal - “əla”	– A
81-90 bal - “çox yaxşı”	– B
71-80 bal - “yaxşı”	– C
61-70 bal - “kafi”	– D
51-60 bal - “qənaətbəxş”	– E
51 bal dan aşağı - “qeyri-kafi”	– F

Tələbənin topladığı yekun bal 51 bal dan aşağı olduqda (yəni onun biliyi “qeyri-kafi” qiymətləndirildikdə) tələbə bu fəndən krediti qazanmır və onun fənn üzrə akademik borcu qalır.

Qiymətləndirmə siyasəti:

“*Əla*” - kursun nəzəri məzmunu heç bir qüsurlu olmadan tam mənimsənilmişdir, mənimsənilmiş materiallarla bağlı zəruri olan praktiki vərdişlər formalaşmışdır, tədris proqramında nəzərdə tutulan bütün tədris tapşırıqları yerinə yetirilmişdir, yəniə yetirilmənin keyfiyyəti çox yüksəkdir;

“*Çox yaxşı*” - kursun nəzəri məzmunu heç bir qüsurlu olmadan tam mənimsənilmişdir, mənimsənilmiş materiallarla bağlı zəruri olan praktiki iş vərdişləri əsasən formalaşmışdır, tədris proqramında nəzərdə tutulan bütün tədris tapşırıqları yerinə yetirilmişdir, yəniə yetirilmənin keyfiyyəti yüksəkdir;

“*Yaxşı*” - kursun nəzəri məzmunu heç bir qüsurlu olmadan tam mənimsənilmişdir, mənimsənilmiş materiallarla bağlı bəzi praktiki iş vərdişləri kifayət qədər formalaşmamışdır, tədris proqramında nəzərdə tutulan bütün tədris tapşırıqları demək olar ki yerinə yetirilmişdir, tapşırıqların bəzi növləri səhvlərlə yerinə yetirilmişdir;

“*Kafi*” - kursun nəzəri məzmunu qismən mənimsənilmişdir, ancaq qüsurlar əhəmiyyətli xarakter daşımır, mənimsənilmiş materiallarla bağlı zəruri praktiki iş vərdişləri əsasən formalaşmışdır, tədris proqramında nəzərdə tutulan tədris tapşırıqlarının əksəriyyəti yerinə yetirilmişdir, yerinə yetirilmiş tapşırıqların bəziləri səhvlərə malikdir;

“*Qənaətbəxş*” - kursun nəzəri məzmunu qismən mənimsənilmişdir, bəzi qüsurlar əhəmiyyətli xarakter daşıyır, mənimsənilmiş materiallarla bağlı zəruri praktiki iş vərdişləri əsasən formalaşmışdır, tədris proqramında nəzərdə tutulan tədris tapşırıqlarının əksəriyyəti yerinə yetirilmişdir, yerinə yetirilmiş tapşırıqların bir hissəsi (yarıdan azı) səhvlərə malikdir;

“*Qeyri-kafi*” - kursun nəzəri məzmunu mənimsənilməmişdir, zəruri praktiki iş vərdişləri formalaşmamışdır, yerinə yetirilmiş tədris tapşırıqlarının demək olar ki hamısı kobud səhvlərə malikdir, materiallar üzərində əlavə müstəqil iş, tədris tapşırıqlarının yerinə yetirilməsinin keyfiyyətinin hər hansı əhəmiyyətli yüksəlməsinə gətirib çıxarmayacaqdır.

Tərtib etdi:

**H.Ə.Hacıyev, i.e.n, dos.
A.S.Hacıyeva, baş müəllim, i.f.d.
Mənbələr:**

Sillabusun məzmunu və strukturu ilə bağlı təklif olunan bu sənədin hazırlanması zamanı aşağıdakı mənbələrdən istifadə olunmuşdur:

The London School of Economics (LSE)

http://www.lse.ac.uk/resources/calendar/courseGuides/MG/2018_MG411.htm?from_serp=1

Harvard Business School

<https://www.hbs.edu/about/Pages/default.aspx>

Stanford University

<https://teachingcommons.stanford.edu/resources/course-preparation-resources/creating-syllabus>

Yale University

<http://www.econ.yale.edu/~pah29/409web/syllabus.htm>

University of Toronto

<https://teaching.utoronto.ca/teaching-support/course-design/developing-a-syllabus/>

University of Washington

<http://www.washington.edu/teaching/teaching-resources/preparing-to-teach/designing-your-course-and-syllabus/#Syllabus>

New York University: Leonard N. Stern School of Business

http://w4.stern.nyu.edu/economics/docs/Syllabi/Sp16/Dubra/Dubra_FirmsMarkets_Spring2016.pdf

Rochester Institute of Technology

<https://www.rit.edu/academicaffairs/tls/course-design/syllabus-design/developing-your-syllabus>

Washington University in St/Louis

<https://teachingcenter.wustl.edu/resources/course-design/syllabus-template/>

Indiana University

<https://citl.indiana.edu/teaching-resources/course-design/syllabus-construction/>

The Chronicle of Higher Education

<https://www.chronicle.com/interactives/advice-syllabus#components>

Ali təhsil müəllimləri üçün yardımçı xüsusi saytlar:

<https://www.owlteacher.com/syllabus.html>

<https://study.com/academy/lesson/esl-high-school-syllabus-example.html>

Hazırladı:

i.e.n., dosent H.Ə.Hacıyev

i.f.d., baş müəllim A.S.Hacıyeva